
HANGYA Dóra

„Többször nekifutottunk, de lepattantunk mindig a közöny miatt”

Felnőttképzési szakértők és felnőttképzési programszakértők gyakorlatának vizsgálata a fogyatékossgal élő felnőttek egyenlő esélyű hozzáférése tárgyában

Bevezetés

A tanulmány egy 2018/2019. évi kutatás¹ eredményeit mutatja be melynek célja volt annak vizsgálata, hogy a szakértői nyilvántartásban szereplő felnőttképzési szakértők és felnőttképzési programszakértők kötelező továbbképzéseinek moduljai (14/2014. (III. 31.) NGM rendelet) tartalmazzak-e ismereteket a fogyatékossgal élő felnőttek képzésben való részvételének feltételrendszeréről, valamint hogy a felnőttképzési szakértők számára nehézséget okoz-e, ha a felnőttképzési intézmények munkatársai a témát érintő kérdésekkel fordulnak hozzájuk.

A 14/2014. (III. 31.) NGM rendelet határoz a felnőttképzési szakértői és a felnőttképzési programszakértői tevékenység folytatásának részletes szabályairól. A szakértőknek első alkalommal az engedély megadásától számított fél éven belül, ezt követően kétévenként továbbképzésen köteles részt venniük és eredményes vizsgát tenniük. A rendelet mellékletében megtalálhatóak a szakértői továbbképzések témakörei². Mind a három területen belül 4 különböző modult találunk: 1. Szabályozási ismeretek, 2. Az összeférhetetlenségi, és etikai-egyelmi szabályok, 3. Módszertani ismeretek, 4. Komplex szakértői gyakorlatok. A rendeletben felsorolt 4 modul és azok tartalma nem mutatja egyértelműen, hogy a felnőttképzési szakértők a kötelező továbbképzés alkalmával kapnak-e ismereteket a fogyatékossgal élő felnőttek képzésben történő egyenlő esélyű hozzáféréssel kapcsolatban.

A 393/2013. (XI. 12.) Korm. rendelet 2. pontjának 16. §-a azonban kimondja, hogy engedély csak annak a kérelmezőnek adható – az engedély a szakértő közreműködéséhez kötött –, amely rendelkezik – a (2), valamint a (4) és (5) bekezdésben foglalt eltéréssel – a (3) bekezdésben és az 1. és 2. mellékletben meghatározott tárgyi, valamint a (7) bekezdésben foglalt személyi feltételekkel. A (2) szerint a felnőttképzést folytató intézménynek a 2. mellékletben meghatározott tárgyi feltételeket abban az esetben kell biztosítania, ha a képzési program alapján megvalósuló képzésbe fogyatékossgal élő felnőttek is bekapcsolódnak. A felnőttképzést folytató intézménynek a tárgyi feltételek közül azokkal kell rendelkeznie, amelyek a képzésbe bekapcsolódó fogyatékossgal élő felnőtt számára lehetővé teszik, hogy állapotának megfelelő önállósággal vehessen részt a képzésben.

A téma specifikus képzésben való részvétel igénye pedig a felnőttképzési intézmények munkatársai részéről is megjelenik, hiszen a válaszadó intézmények munkatársainak 68%-a szívesen venne részt ilyen típusú képzésen (n=136)³. (Hangya, 2016, Hangya, 2017)

¹A kutatás lefolytatását az ÚNKP 2018/2019 pályázata támogatta.

²I. Felnőttképzési szakértő - felnőttképzési igazgatás szakterület, II. Felnőttképzési szakértő - nyelvi szakterület, III. Felnőttképzési programszakértők

³<http://melllearn.hu/wp-content/uploads/2018/04/2018.-%C3%A9vi-Melllearn-tanulm%C3%A1nyk%C3%B6tet.pdf>

A szakértői lekérdezést a következő kutatási kérdések alapozták meg:

- A szakértői névjegyzékekben szereplő felnőttképzési szakértők és felnőttképzési programszakértők kötelező továbbképzései tartalmazzak-e ismereteket a fogyatékossgal élő felnőttek képzésben való részvételének feltételrendszeréről?

- Szükségesnek érzik-e, hogy kötelező képzéseik körében szerepeljenek fogyatékossgot érintő továbbképzési programok?

- Találkoznak-e az engedéllyel rendelkező felnőttképzési intézmények részéről megkeresésekkel, kérdésekkel a fogyatékossgal élő felnőttek képzésben való részvételének feltételrendszerével kapcsolatban?

- A szakértők számára nehézséget okoz-e, ha a felnőttképzési intézmények munkatársai a témát érintő tanácsadás igénybevétele kapcsán keresik őket?

- Mi a véleményük arról, hogy a korábbi 2001. évi CI. tv. alapján előírt követelményrendszer vagy az új 2013. évi LXXVII. tv. és végrehajtási rendeletei által előírt feltételrendszer tűnik eredményesebbnek a fogyatékossgal élő felnőttek iskolarendszeren kívüli felnőttképzésbe történő bekapcsolódásának elősegítése érdekében?

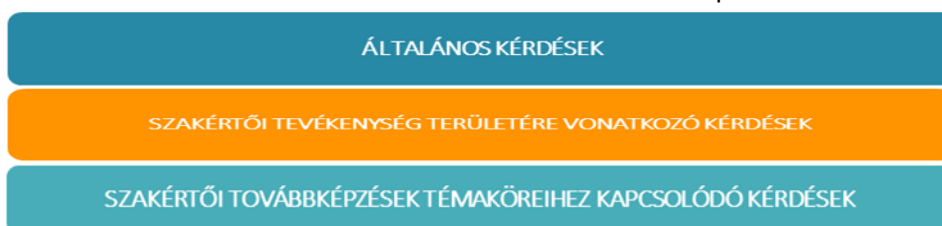
A kutatás módszere

A kutatás módszere teljes körű mintavétel, félig strukturált kérdőíves lekérdezés. A kutatás mintája két szakértői nyilvántartásra épült. Az egyik a Pest Megyei Kormányhivatal felnőttképzési szakértői nyilvántartásában szereplő aktív (620 fő) és tevékenységüket felfüggesztett, szüneteltető szakértők (52 fő), valamint az MKIK felnőttképzési programszakértői nyilvántartásában szereplő aktív (613 fő) és tevékenységüket felfüggesztett, szüneteltető szakértők (13 fő). A szakértői névjegyzékek letöltésének pontos időpontja a kiküldést megalapozó adatbázishoz 2019. január 4. volt.

A minta tisztítása során fontos cél volt, hogy egy szakértőnek egyszer kelljen kitöltenie a kérdőívet függetlenül attól, hogy felnőttképzési szakértő vagy felnőttképzési programszakértő vagy esetleg mindkettő nyilvántartásban szerepel. A kérdőív úgy került kidolgozásra, hogy a kérdőív opcionális kérdések formájában lehetővé tette, hogy a szakértők a szakértői területük szempontjából releváns válaszokat jelölhessék meg. Jelentős számban szerepeltek a mintában olyan személyek, akik mindkét nyilvántartásban szerepelnek, ezért szűrést alkalmaztam így a tisztított minta 777 aktív szakértőt jelent. 52 fő felfüggesztett felnőttképzési szakértőt és 13 fő felfüggesztett felnőttképzési programszakértőt. A 842 főt ezt követően e-mail cím rendelkezése állása alapján is megvizsgáltam. 71 fő esetében nem szerepelt e-mail elérhetőség a nyilvántartásában, azonban 14 db e-mail cím sikeresen pótlásra került.

Miután kiküldésre került a kérdőív, 21 db e-mail cím kapcsán visszajelzés érkezett, hogy az e-mail cím már nem létezik. Ennek értelmében összesen 764 fő kaphatta meg a kérdőívet. A kitöltött kérdőívek száma pedig 314 db, ami a tisztított minta 41%-a.

1. ábra: A kutatás kérdőívének szerkezeti felépítése



**FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ SZEMÉLYEK FELNŐTTKÉPZÉSBEN TÖRTÉNŐ RÉSZVÉTELÉRE
VONATKOZÓ KÉRDÉSEK**

A kutatás fontosabb eredményei

A következő fejezetben a legfontosabb kutatási eredményeket igyekszem bemutatni a kutatás kérdőívének szerkezeti felépítése mentén.

Általános kérdések

A kérdőívet összesen 314 fő töltötte ki, azonban nem minden kitöltő adott választ a kérdőív összes kérdésére. A kérdőívet kitöltő személyek 37,7%-a férfi, 62,3%-a nő (n=313). (2. ábra)

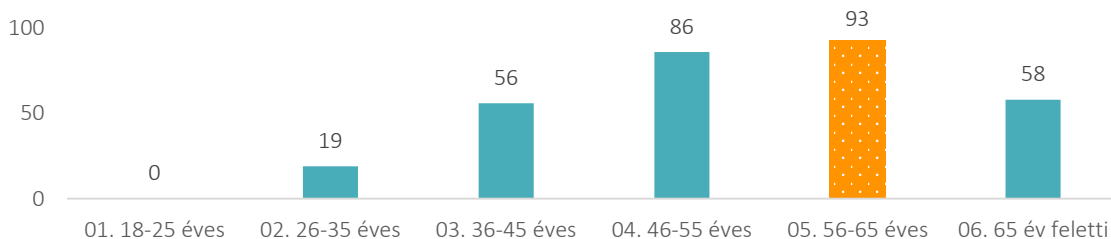
1. sz. táblázat: Szakértők lakóhely szerinti megoszlása (fő; %)

Lakóhely	fő	%
01. Budapest	83	6.6%
02. Bács-Kiskun megye	26	8.3%
03. Baranya megye	9	2.9%
04. Békés megye	9	2.9%
05. Borsod-Abaúj-Zemplén megye	13	4.2%
06. Csongrád megye	9	2.9%
07. Fejér megye	11	3.5%
08. Győr-Moson-Sopron megye	7	2.2%
09. Hajdú-Bihar megye	10	3.2%
10. Heves megye	15	4.8%
11. Jász-Nagykun-Szolnok megye	10	3.2%
12. Komárom-Esztergom megye	11	3.5%
13. Nógrád megye	1	0.3%
14. Pest megye	46	14.7%
15. Somogy megye	5	1.6%
16. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	27	8.7%
17. Tolna megye	2	0.6%
18. Vas megye	6	1.9%
19. Veszprém megye	4	1.3%
20. Zala megye	8	2.6%
Összes válasz	312	100%

Forrás: saját kutatás, 2019

A kérdőívet kitöltő személyek 6,1%-a (19 fő) a 26-35 éves korcsoportba, 17,9%-a (56 fő) a 36-45 éves korcsoportba tartozik. 27,6% (86 fő) 46-55 éves, 29,8% (93 fő) 56-65 éves, míg közel 19%-a (58 fő) a 65 év feletti korcsoportokba sorolható. (n=312) (2. ábra)

2. sz. ábra: Szakértők korcsoport szerinti megoszlás (fő)



Forrás: saját kutatás, 2019

A kérdőívet kitöltő szakértők 24,6%-a (77 fő) rendelkezik főiskolai oklevéllel (BA/BSc), 66,5% (208 fő) egyetemi (MA/MSc) oklevéllel, míg 8,9% (28 fő) doktori fokozattal. (n=313) (3. ábra)

3. sz. ábra: Szakértők legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlás (fő)



Forrás: saját kutatás, 2019

Szakértői tevékenység területére vonatkozó kérdések

Arra a kérdésre, hogy melyik szakértői nyilvántartásba tartozik a kitöltő 313 fő válaszolt. A kitöltők 17,3%-a (54 fő) nyilvántartásban szereplő felnőttképzési szakértő, 17,9%-a (56 fő) nyilvántartásban szereplő programszakértő, míg a többség mindkét nyilvántartásban szerepel (64,9%; 203 fő). (n=313)

A felnőttképzési szakértők közül csupán 26 fő jelölte meg a nyelvi szakterületet.

259 fő jelölte meg, hogy felnőttképzési programszakértőként is dolgozik. A 259 fő összesen 581 jelölést tett arra a kérdésre, hogy mely szakterületen lát el szakértői tevékenységet. (2. táblázat)

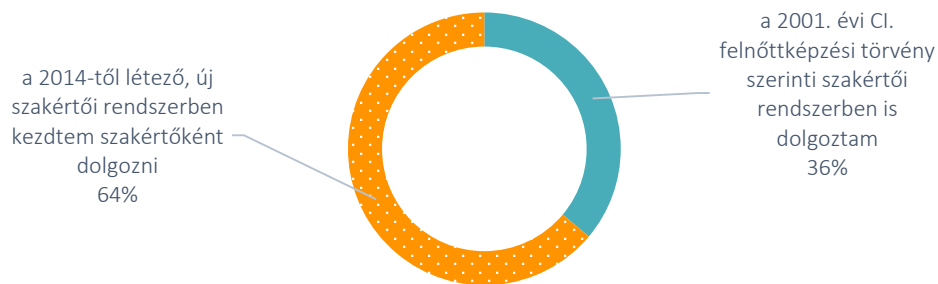
2. sz. táblázat: Programszakértők szakértői terület szerinti megoszlása (fő; %)

Szakértői terület	fő	%
01. Egészségügy	14	2.4%
02. Szociális szolgáltatások	22	3.8%
03. Oktatás	210	36.1%
04. Művészet, közművelődés, kommunikáció	30	5.2%
05. Gépészet	45	7.7%
06. Elektrotechnika-elektronika	16	2.8%
07. Informatika	26	4.5%
08. Vegyipar	4	0.7%
09. Építészet	9	1.5%
10. Könnyűipar	4	0.7%
11. Faipar	2	0.3%
12. Nyomdaipar	1	0.2%
13. Közlekedés	4	0.7%
14. Környezetvédelem	6	1%
15. Közgazdaság	38	6.5%
16. Ügyvitel	37	6.4%
17. Kereskedelem-marketing, üzleti adminisztráció	33	5.7%
18. Vendéglátás-turisztika	19	3.3%
19. Egyéb szolgáltatások	20	3.4%
20. Mezőgazdaság	21	3.6%
21. Élelmiszeripar	8	1.4%
22. Rendészet, honvédelem és közszolgálat	10	1.7%
23. Vízügy	2	0.3%
Összes válasz	581	100%

Forrás: saját kutatás, 2019

A válaszadó szakértők 36,1%-a (113 fő) már a 2001. évi CI. felnőttképzési törvény szerinti szakértői rendszerben is dolgozott, 63,9% (200 fő) az „új” 2014-től létező, új szakértői rendszerben kezdett el szakértőként tevékenykedni. (n=313) A szakértők 97,4%-a (305 fő) nem főállásban végzi ezt a tevékenységet. (n=313) (4. ábra)

4. sz. ábra: Mióta dolgozik felnőttképzési szakértőként? (%)



Forrás: saját kutatás, 2019

A kérdőívben volt kérdés arra vonatkozóan, hogy a szakértők amennyiben nem főállásban dolgoznak felnőttképzési szakértőként, akkor mi a foglalkozásuk. A kérdésre 267 fő válaszolt.

3. sz. táblázat: Szakértők foglalkozás szerinti megoszlása (fő; %)

Foglalkozás	fő
1. igazgató, vezető	97
2. tanár	84
3. nyugdíjas	44
4. középiskolai tanár	19
5. egyetemi oktató	16
6. képzési referens	15
7. mérnök	14
8. pedagógus	14
9. oktatásszervező	11
10. projektmenedzser	6
11. vállalkozó	4
12. tréner	4
13. szakoktató	3
14. könyvtáros	3
15. szakellenőr	2
16. tanársegéd	2
17. szakmai koordinátor	2
18. gyógypedagógus tanár	2
19. kormánytisztviselő	2
20. szervezetfejlesztő szakember	2
21. tehetségfejlesztési szakértő	1
22. dietetikus	1
23. informatikus	1
24. HR generalista	1
25. vizsgabiztos	1
26. PhD hallgató	1
27. mérlegképes könyvelő	1
28. gazdasági tanácsadó, ügyintéző	1
29. Összesen	354

Forrás: saját kutatás, 2019

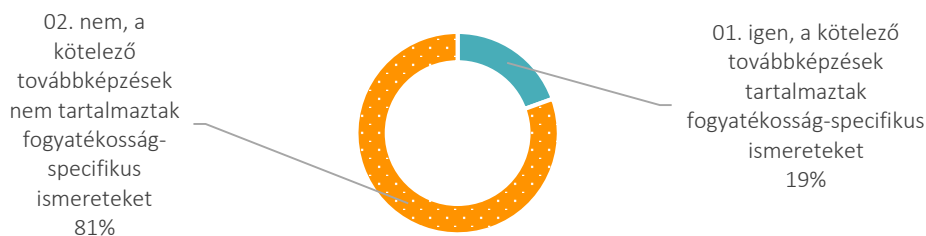
Szakértői továbbképzések témaköreikhez kapcsolódó kérdések

Arra a kérdésre, hogy vettek-e már részt olyan továbbképzésen, mely célja a fogyatékossgal élő személyek különböző csoportjainak megismerése és az egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges specifikus ismeretek megszerzése 26% (82 fő) válaszolt igennel, 74% (231 fő) nemmel. (n=313) A 231 nemmel válaszoló személy 77,9%-a szívesen venne részt ilyen tartalmú továbbképzésen. (n=231)

A felnőttképzési szakértőknek és felnőttképzési programszakértőknek a 14/2014. (III.31.) NGM rendelet alapján bizonyos időközönként kötelező továbbképzéseken részt vennie. A rendelet mellékleteiben olvasható, hogy a szakértői továbbképzések milyen témaköröket tartalmaznak, azonban ebből nem derül ki egyértelműen, hogy a képzéseken résztvevő szakértők kapnak-e információt, támpontokat a fogyatékossgal élő személyek egyenlő esélyű részvételére vonatkozóan.

Arra kértem a szakértőket, hogy saját tapasztalataik alapján adjanak visszajelzést, hogy a számukra kötelező továbbképzésen való részvétel alkalmával kaptak-e fogyatékossgal élő felnőttek képzésben való részvételével kapcsolatos információkat, ismereteket. A válaszadó szakértők 81%-a (252 fő) jelölte, hogy a kötelező továbbképzések nem tartalmaztak fogyatékossg-specifikus ismereteket. A válaszadók 19%-a (61 fő) viszont azt jelezte, hogy a kötelező továbbképzések tartalmaztak fogyatékossg-specifikus ismereteket. (n=313) Ebből akár arra is következtethetünk, hogy tulajdonképpen az oktatón múlik, hogy fontosnak tartja-e a téma beemelését (vagy képes-e rá) valamelyik kötelezően teljesítendő, rendeletben rögzített modul esetében. (4. ábra)

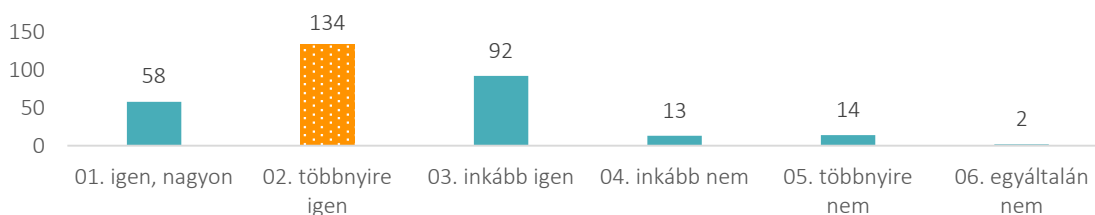
4. sz. ábra: A szakértők kötelező továbbképzésen való részvétel alkalmával kaptak-e fogyatékossgal élő felnőttek képzésben való részvételével kapcsolatos információkat? (%)



Forrás: saját kutatás, 2019

Arra is kíváncsi voltam, hogy a szakértők szükségesnek érzik-e, hogy biztosítva legyen egy olyan továbbképzés, mely segít információval látja el a felnőttképzési szakértőket és programszakértőket annak érdekében, hogy támogatni tudják a képző intézményeket az egyenlő esélyű hozzáférés biztosításának megteremtésében. (n=313) A válaszadók 18,5%-a úgy érzi ez nagyon fontos, 42,8% szerint többnyire igen, 29,4% pedig az inkább igen választ jelölte meg. (5. ábra)

5. sz. ábra: A szakértők szükségesnek érzik-e, hogy legyen olyan továbbképzés, mely segít információval látja el őket az egyenlő esélyű hozzáférés biztosításával kapcsolatban? (fő)



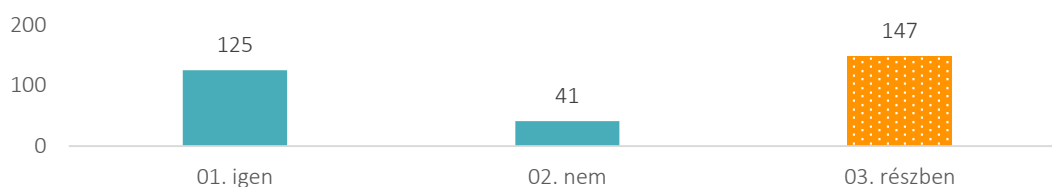
Forrás: saját kutatás, 2019

Fogyatékossgal élő személyek felnőttképzésben történő részvételére vonatkozó kérdések

A 2013. évi LXXVII. törvény a felnőttképzésről 2. §-a szerint: „fogyatékos felnőtt: a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény 4. § a) pontjában meghatározott, a súlyos fogyatékossgág minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékossgági támogatás folyósításának szabályairól szóló kormányrendeletben szereplő mértékű fogyatékossggal rendelkező személy, amennyiben e törvény alkalmazásában felnőttnek minősül”

Fontosnak éreztem azt a kérdést, hogy a szakértők számára ez alapján a meghatározás szerint egyértelmű-e, hogy a felnőttképzés jelenlegi törvényi szabályozása kit tekint fogyatékossggal élő személynek. A kérdésre válaszadó szakértők 39,9%-a számára igen (125 fő), 13,1% (41 fő) számára nem, 47% (147 fő) számára pedig részben. (n=313) (6. ábra)

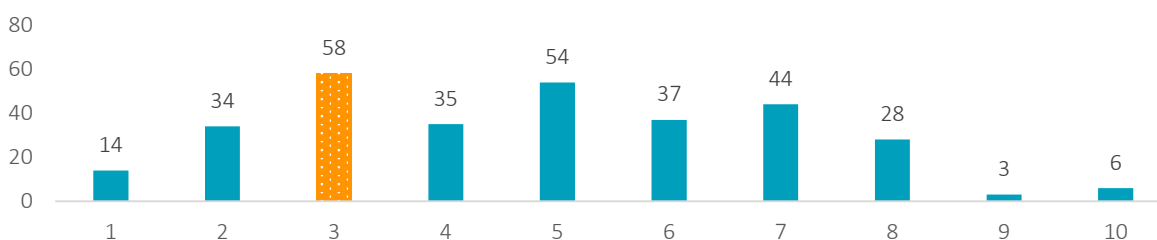
6. sz. ábra: Egyértelmű-e a szakértők számára, hogy a felnőttképzés jelenlegi törvényi szabályozása kit tekint fogyatékossggal élő személynek? (fő)



Forrás: saját kutatás, 2019

A kérdőívben vonatkozott kérdés arra is, hogy a szakértők mit gondolnak arról, hogy az iskolarendszeren kívüli felnőttképzési intézmények mennyire tudják figyelembe venni a fogyatékossggal élő személyek speciális igényeit. A kérdésre 1 (egyáltalán nem) - 10-ig (teljes mértékben) kellett a válaszukat megjelölniük. A 314 szakértő válaszaiknak átlaga 4,81. (n=314) (7. ábra)

7. sz. ábra: Szakértők szerint az iskolarendszeren kívüli felnőttképzési intézmények mennyire tudják figyelembe venni a fogyatékossggal élő személyek speciális igényeit (fő)



Forrás: saját kutatás, 2019

A válaszadó szakértők többsége szerint a fogyatékossgból adódó speciális feltételek okoznak nehézséget az oktatásszervezőnek, az oktatóknak és a vizsgáztatóknak. (4. táblázat)

4. sz. táblázat: Szakértők szerint a fogyatékoságból adódó speciális feltételek okoznak-e bármilyen nehézséget az oktatásszervezőnek, az oktatóknak és a vizsgáztatóknak? (fő; %)

oktatásszervezőnek		
válaszok	fő	%
igen	222	70.9%
nem	41	13.1%
nem tudom megítélni	50	16%
n=313		
oktatóknak		
válaszok	fő	%
igen	207	66.1%
nem	66	21.1%
nem tudom megítélni	40	12.8%
n=313		
vizsgáztatóknak		
válaszok	fő	%
igen	181	57.8%
nem	81	25.9%
nem tudom megítélni	51	16.3%
n=313		

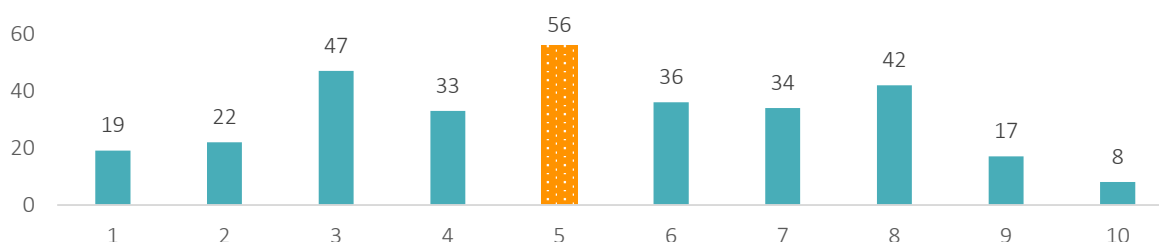
Forrás: saját kutatás, 2019

A szakértők 14,7%-a (46 fő) működött közre szakértőként már olyan képzés esetén, amelynek célcsoportja kifejezetten a fogyatékosággal élő személyek voltak, a válaszadók 2,6%-a nem emlékszik (8 fő), 259 fő (82,7%) esetében nincs ilyen tapasztalat.

A 46 fő választ adó szakértő, aki szakértőként működött közre szakértőként már olyan képzés esetén, amelynek célcsoportja kifejezetten a fogyatékosággal élő személyek voltak, 45,7%-a (21 fő) válaszolta, hogy az adott képzés megvalósítását pályázati forrás támogatta.

A kérdőívben vonatkozott kérdés arra is, hogy a szakértők mit gondolnak arról, hogy az iskolarendszeren kívüli felnőttképzési intézmények mennyire törekednek arra, hogy a képzéseik akadálymentes környezetben valósuljanak meg. A kérdésre 1 (egyáltalán nem) - 10-ig (teljes mértékben) kellett a válaszukat megjelölniük. A 314 szakértő válaszáinak átlaga 5,23. (n=314) (8. ábra)

8. ábra: Szakértők szerint az iskolarendszeren kívüli felnőttképzési intézmények mennyire törekednek arra, hogy a képzéseik akadálymentes környezetben valósuljanak meg? (fő)



Forrás: saját kutatás, 2019

A 393/2013. (XI.12.) Korm. rendelet 2. melléklete (5. táblázat) felsorolja azokat a tárgyi feltételeket, melyek segíthetik a különböző típusú fogyatékosággal élő felnőttek képzésben való részvételét. Ezzel kapcsolatban 3 kérdésre kellett a szakértőknek válaszolniuk.

5. sz. táblázat: Fogyatékossgal élő felnőtt résztvevők képzésének, oktatásának eszközei

A		B	C
Eszköz, berendezés		Mennyiségi mutató	Megjegyzés
1. Látási fogyatékosok			
1.1.	Olvasótelevízió	tíz résztvevőnként 1	
1.2.	Nagyítók	résztvevői létszám szerint	
1.3.	Kézikamerás olvasókészülék	tíz résztvevőnként 1	
1.4.	Speciális könyvtartó eszköz	résztvevői létszám szerint 1	
1.5.	Számítógép színes, nagyító programmal	tíz résztvevőnként 1	
1.6.	Világító színű, erősen kontrasztos, vagy nagyított méretű demonstrációs ábragyűjtemény	csoportonként 1	
1.7.	Pontírógép	létszám szerint 1	
1.8.	Pontozó	létszám szerint 1	
1.9.	Braille-tábla	létszám szerint 1	
1.10.	Számítógép beszélő szintetizátorral vagy Braille-kijelzővel	tíz résztvevőnként 1	
1.11.	Braille-nyomtató	intézményenként 1	
1.12.	Optacon	intézményenként 1	
1.13.	Scanner	intézményenként 1	
1.14.	Speciális rajzeszköz készlet	résztvevőnként 1	
1.15.	Abakusz	résztvevőnként 1	
2. Hallási fogyatékosok			
2.1.	Vezetékes vagy vezeték nélküli egyéni, vagy csoportos adó-vevő készülék	létszám szerint 1	
2.2.	Hallásvizsgáló és hallókészülék-tesztelő felszerelés	intézményenként 1	
2.3.	Zöld alapon sárga, széles vonalközű tábla	tantermenként 1	
2.4.	A különböző nyelvi kommunikációs szinteknek megfelelő kifejezések képi megjelenítésére alkalmas elektronikus információhordozó	intézményenként 1	
2.5.	A nyelvi kommunikáció vizuális, auditív megjelenítésének ellenőrzésére alkalmas elektronikus eszközök	intézményenként 1	
2.6.	A nyelvi fejlődésükben akadályozottak kommunikációját segítő nyelv szemléltetésére alkalmas audiovizuális, illetve elektronikus eszköz	intézményenként 1	
3. Testi fogyatékosok, mozgáskorlátozottak			
3.1.	Fogyatékossgához igazodó, egyénre szabott eszközök	létszám szerint, tantárgyanként szükség szerint	
3.2.	Állítható magasságú tábla	tantermenként 1	

Forrás: 393/2013. (XI. 12.) Korm. rendelet 2. sz. melléklete alapján saját szerkesztés

A kérdésekre adott válaszok alapján láthatjuk, hogy a felnőttképzési szakértők és felnőttképzési programszakértők számára ismertek a 393/2013. (XI.12.) Korm. rendelet 2. mellékletében felsorolt tárgyi eszközök és azok funkciói (87,3%). Továbbá a szakértők szerint ugyanez igaz az iskolarendszeren kívüli felnőttképzési intézmények munkatársaira vonatkozóan is (71,8%), azonban 76,7%-uk úgy gondolja, hogy a rendeletben felsorolt eszközök biztosítása nehézséget okoz. (6. táblázat)

6. sz. táblázat: Szakértők véleménye a 393/2013. (XI.12.) Korm. rendelet 2. melléklete kapcsán feltett kérdésekkel kapcsolatban (fő; %)

Az Ön számára ismertek és egyértelműek a 393/2013. (XI.12.) Korm. rendelet 2. mellékletében felsorolt tárgyi eszközök és azok funkciói?			
válaszok	fő	%	%
01. igen, teljes mértékben	95	30.4%	87,3
02. többnyire igen	122	39%	
03. inkább igen	56	17.9%	
04. inkább nem	26	8.3%	12,7
05. többnyire nem	7	2.2%	
06. egyáltalán nem	7	2.2%	
n=313			
Ön szerint az iskolarendszeren kívüli felnőttképzési intézmények munkatársai számára ismertek és egyértelműek a 393/2013. (XI.12.) Korm. rendelet 2. mellékletében felsorolt tárgyi eszközök és azok funkciói?			
válaszok	fő	%	%
01. igen, teljes mértékben	27	8.6%	71,8
02. többnyire igen	115	36.7%	
03. inkább igen	83	26.5%	
04. inkább nem	57	18.2%	28,1
05. többnyire nem	25	8%	
06. egyáltalán nem	6	1.9%	
n=313			
Ön szerint az iskolarendszeren kívüli felnőttképzési intézmények munkatársai számára a 393/2013. (XI.12.) Korm. rendelet 2. mellékletében felsorolt tárgyi eszközök biztosítása okoz nehézséget?			
válaszok	fő	%	%
01. igen, teljes mértékben	30	9.6%	76,7
02. többnyire igen	114	36.4%	
03. inkább igen	96	30.7%	
04. inkább nem	30	9.6%	23,3
05. többnyire nem	37	11.8%	
06. egyáltalán nem	6	1.9%	
n=313			

Forrás: saját kutatás, 2019

Egy korábbi kérdés alapján tudjuk, hogy a válaszadó szakértők 36,1%-a (113 fő) már az első, a 2001. évi CI. felnőttképzési törvény szerinti szakértői rendszerben is dolgozott (n=313). Szerettem volna információt kapni arra vonatkozóan, hogy a fogyatékossgal élő személyek egyenlő esélyű részvételére vonatkozóan a korábbi (2001. évi CI. tv., 24/2004. (VI. 22.) FMM rendelet) vagy a jelenlegi szabályozást (2013. évi LXXVII. tv., 393/2013. (XI. 12.) Korm. rendelet.) tartják-e hatékonyabbnak. A szakértők 56,5%-a (177 fő) nem tudja megítélni, 12,5% (39 fő), 26,5% (83 fő) a jelenlegit és csupán 4,5% (14 fő) jelezte, hogy a korábbi szabályozást hatékonyabbnak ítéli meg. Fontos megjegyezni, hogy a két felnőttképzési törvény (a jelenlegi és a korábbi) másképpen határozza meg a fogyatékossgal élő felnőtt fogalmát. A kettő között, ami természetesen közös pont az 1998. évi XXVI. törvény, azonban 2013-ban ez is változott. A felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény és végrehajtási rendeletei új alapokra helyezték a felnőttképzés szabályozását. A felnőttképzési akkreditáció (programakkreditáció és

intézményakkreditáció) helyett új megnevezés jött létre, a felnőttképzési engedély. A felnőttképzési intézményeknek korábban – amennyiben akkreditálni kívánták képzési programjukat –, egyértelműen nyilatkozniuk kellett arról, hogyan biztosítják a fogyatékosággal élők részére a képzésbe való bekapcsolódás feltételeit. A 24/2004. (VI. 22.) FMM rendelet 15. § 2) bekezdés g) pontja alapján a képzési program akkor volt akkreditálható – sok más egyéb feltétel mellett – ha a képző intézmény meghatározta a fogyatékoságból eredő speciális igények figyelembevételének módját. A program-akkreditációra vonatkozóan meg kellett határozni a program-akkreditációs adatlapon (8. pont), hogy a hátrányos helyzetű célcsoportok képzéshez való hozzáférését milyen feltételek mellett biztosítja (legalább egy célcsoportot meg kellett nevezni)⁴. Ha a képző az akkreditáltatni kívánt programjában nem tudott lehetőséget biztosítani speciális igények figyelembevételére, akkor ezt indokolni volt szükséges, hiszen a FAT állásfoglalása egyértelmű volt: **„Értelemszerűen meg kell tudni ítélni a kérelmező szándékát a fogyatékosok bekapcsolódási lehetőségeiről.”**⁵

A konkrét eszközök rendeletben történő felsorolása már az új jogszabályi környezet eredményeképpen született meg, melyről a vélemények megosztóak, hiszen kérdésként merül fel, hogy a felsorolás inkább rémisztő vagy valódi segítséget jelenteken az intézmények számára. Utóbbi kérdés ugyanúgy lényeges a fogyatékosággal élő személyek oldaláról vizsgálva:

„Annak a kérdése, hogy vajon ebben az esetben mi a legjobb megoldás érdemes néhány pro és kontra érvet felsorakoztatni. Egyrészt lehet előnye a konkrét feltételek felsorolásának, mivel találkozik az intézmény azzal a ténnyel, miszerint számítani kell arra, hogy képzésein fogyatékosággal élő résztvevője is lehet, akinek felmerülhet bármilyen speciális igénye, kérése. Azonban nem vagyunk meggyőződve arról, hogy nem-e rémiszti meg az intézmények munkatársait a lista, ami persze ahogyan jelzi is, a rendelet nem kőbe vésett, hiszen helyettesíthetőek a felsorolt eszközök azonos funkcióval bíró tárgyi eszközzel. Véleményünk szerint problémát jelenthet az intézmények számára már a felsorolt eszközök értelmezése is, így nehezen elvárható, hogy tudják, mivel tudják azokat helyettesíteni. ... Nem értjük, hogy az intézményeknek miért kellene tesztelni a képzéseken részt venni kívánó vagy résztvevő hallássérült személy hallását vagy hallókészülékét tesztelni. ... A tárgyi feltételekből világosan látszik, hogy a törvényalkotónak semmiféle tudása, tapasztalása nincs az oktatási segédletek szükségletalapú meghatározása kapcsán. Beírt valamit, felületesen és pongyola megfogalmazással. A felsorolt eszközök köszönő viszonyban sincsenek a valódi szükséglettel és nem szolgálják sem egy siket sem egy

⁴ Korábban a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet megbízásából készült segédlet a Felnőttképzési Akkreditációs Testülethez benyújtani kívánt képzési programok kidolgozásához (Rettegi- Löffler-Tasnádi, 2010). Ebben a segédletben is meghatározásra került, hogy az egyenlő esélyek biztosítása érdekében lényeges, hogy az akkreditált képzéseket kidolgozók meghatározzák, milyen módon tudják figyelembe venni a különböző fogyatékoságból, illetve a hátrányos helyzetből eredő speciális igényeket. Azonban fontos, hogy a konkrét tartalmi követelmény nem került meghatározásra, ugyanakkor a kérelmezőnek alapvetően abból az alapállásból kellett kiindulni, hogy a képzés elérhető-e fogyatékosággal élő vagy hátrányos helyzetű személyek számára (elképzelhető-e fogyatékosággal élő felnőtt részvétele), függetlenül attól, hogy ez a képző várakozásának megfelel-e. A segédlet példát is részletez, mint pl. „Több olyan eset lehetséges, amikor a hátrányos helyzetű vagy a fogyatékkal élő felnőtt ugyan nyílt módon nem szerepel a képzés célcsoportjában, rejtetten azonban mégis célcsoportja a képzésnek. Ilyen lehetőség, amikor olyan munkakörrel kapcsolatos képzést akkreditáltat egy kérelmező, amelyet hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő felnőtt is betölthet. Vagy amikor a képzési programba való belépés semmilyen feltételhez nem kötött (ergo azon fogyatékos vagy hátrányos helyzetű személy is részt vehet).” (Rettegi-Löffler-Tasnádi, 2010:20)

⁵ A fogyatékosággal, hátrányos helyzettel kapcsolatos feltételeket, képzéstervezési, szervezési szempontokat négyes tagolásban kellett ismertetni a képzési program általános adatlapján:

- 8.1.: A képzéshez szükséges speciális szaktudás biztosítása, speciális környezet kialakítása, akadálymentesítés
- 8.2.: A foglalkozás speciális módszerei
- 8.3.: A speciális tananyagok, taneszközök
- 8.4.: A résztvevők teljesítményének értékelése, illetve a vizsgáztatás során alkalmazott speciális eljárások

nagyothalló személy akadálymentes részvételét az oktatásba. Ismét megjelenik egy helytelen kifejezés, leleplezve a törvényalkotót, hogy mennyire tájékozatlan. Nem szedi szét siket és nagyothalló személyre a feltételek részletezését, valószínű nincs is tisztában vele."

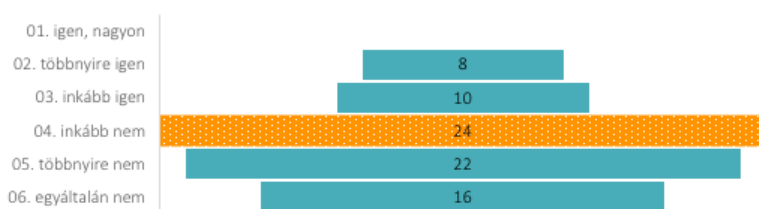
(Forrás: korábbi saját kutatás, Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége, vélemény a 393/2013. sz. Korm. rendelet 2. sz. mellékletében meghatározott tárgyi feltételekkel kapcsolatban, 2018)

„A Braille-nyomtató megléte nem eredményezi azt, hogy azzal a magyar Braille-írás szabályainak megfelelően lehet Braille-írást nyomtatni. Speciális szoftver és a szoftvert használni tudó, a Braille-írás hazai szabályait ismerő és alkalmazó személy is szükséges hozzá. Az egyenlő esélyű hozzáférés fogalmköre nem korlátozódik a tananyag elsajátítására, hanem kiterjed az oktatás helyszínének fizikai és infokommunikációs területeire is. Felesleges ráfordítási kényszert terhel a jogszabály a képző intézményekre."

(Forrás: korábbi saját kutatás, Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége, vélemény a 393/2013. sz. Korm. rendelet 2. sz. mellékletében meghatározott tárgyi feltételekkel kapcsolatban, 2018)

A kutatás arról is szeretett volna információt gyűjteni, hogy a szakértők munkájuk során találtak-e már olyan kérdésekkel az iskolarendszeren kívüli felnőttképzési intézmények munkatársai részéről, melyek a fogyatékossgal élő felnőttek egyenlő esélyű részvételét érintik. A válaszadók 25,6%-a (80 fő) igen, 59,7% (187 fő) nem, 3,8% (12 fő) nem tudja ezt megítélni, 10,9% (34 fő) pedig nem emlékszik (n=313). A 80 szakértőnek, aki igennel válaszolt egy további alkérdést is meg kellett válaszolni, mégpedig azt, hogy nehézséget jelentett-e számukra ezeket a kérdéseket megválaszolni az intézmények felé. 22,5%-uk (18 fő) jelezte csupán, hogy igen. (n=80) (9. ábra)

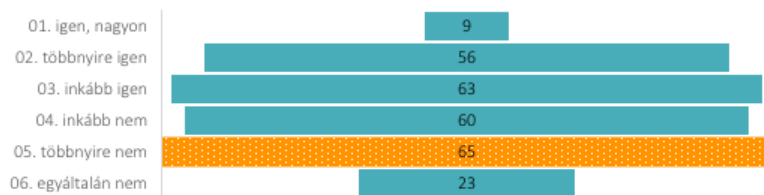
9. sz. ábra: A szakértők számára nehézséget jelentett-e a fogyatékossgal élő felnőttek egyenlő esélyű részvételét érintő kérdések megválaszolása? (fő)



Forrás: saját kutatás, 2019

A 276 fő, aki pedig még nem találkozott még ilyen kérdésekkel a felnőttképzési intézmények részéről annak arra kellett válaszolnia, hogy ez a helyzet nehézséget jelentene a számukra. (n=276) 53,6%-uk úgy érzi, hogy nem okozna nehézséget, 46,4%-nak azonban igen. (10. ábra)

10. sz. ábra: A szakértők számára nehézséget jelentene-e a fogyatékossgal élő felnőttek egyenlő esélyű részvételét érintő kérdések megválaszolása? (fő)

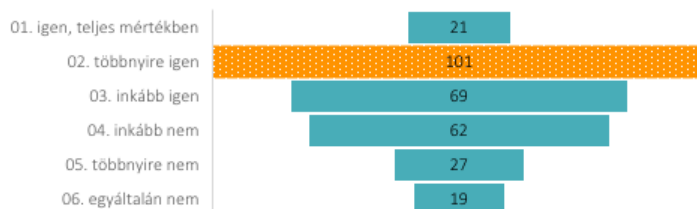


Forrás: saját kutatás, 2019

A felnőttképzési normatív támogatás felhasználásáról, a támogatott, kedvezményezett intézményekről, az ennek keretében képzésben résztvevő érintett felnőttekről jelenleg sehol nem érhető el információ vagy adatbázis. A 2013. évi LXXVII. törvény a felnőttképzésről 13. pontjában olvasható, hogy lehetőség van felnőttképzési normatív támogatás igénybevételére, melyről a **123/2007. (V. 31.) Korm. rendelet** a felnőttképzési normatív támogatás részletes szabályairól az irányadó. Ha megnézzük a 123/2007. (V. 31.) Korm. rendeletet – mely jelenleg is hatályos – akkor azt láthatjuk, hogy az még mindig a **2001. évi CI. törvényre** hivatkozik és a felnőttképzési normatív támogatás szempontjából fogyatékossgal élő személy meghatározása kapcsán is a 2001. évi CI. törvény 29. paragrafusának 8. pontját jelöli meg, mely nem azonos a **2013. évi LXXVII. törvényben** található meghatározással. Mindez egy rendkívül inkongruens és zavart helyzetet eredményez a felnőttképzési normatív támogatásra vonatkozóan.

A kutatásban szerettem volna kitérni arra, hogy a felnőttképzési szakértők számára egyértelműek-e a támogatás igénybevételének feltételei. A felnőttképzési szakértők 36,1%-nak (108 fő) nem egyértelműek a felnőttképzési normatív támogatás igénybevételének feltételei. (n=313)

11. ábra: A szakértők számára egyértelműek-e a felnőttképzési normatív támogatás igénybevételének feltételei



Forrás: saját kutatás, 2019

A kérdőív 28. kérdése is egy Likert skála volt. A szakértőknek egy 6 fokozatú skálán kellett meghatározni, hogy mennyire ért egyet a felsorolt állításokkal. Fontosnak tartom megemlíteni, hogy ugyanez a táblázat szerepelt a bevezetésben említett korábbi két előzménykutatásban is. A válaszadás erre a kérdésre nem volt kötelező, azonban majdnem minden kitöltő válaszolt (7. táblázat).

7. sz. táblázat: 28. kérdéshez tartozó állításokra kapott válaszok

Állítás	Állítás
	01. A felnőttképzésben dolgozók számára szükséges volna olyan továbbképzés biztosítása, melyben információkat kapnak arról, hogyan tudják biztosítani az egyenlő esélyű hozzáférést a fogyatékossgal élő felnőttek számára.

01. igen, teljes mértékben	02. többnyire igen	03. inkább igen	04. inkább nem	05. többnyire nem	06. egyáltalán nem	Összes válasz
118	99	75	14	3	0	n=309
38,2%	32%	24,3%	4,5%	1%	0%	100%
Állítás	02. Az iskolarendszeren kívüli felnőttképzési intézményrendszernek fontos szerepet kell vállalni a fogyatékossgal élő és megváltozott munkaképességű személyek sikeres társadalmi (re)integrációjának érdekében.					
01. igen, teljes mértékben	02. többnyire igen	03. inkább igen	04. inkább nem	05. többnyire nem	06. egyáltalán nem	Összes válasz
137	92	62	15	2	0	n=308
44,5%	29,9%	20,1%	4,9%	0,6%	0%	100%
Állítás	03. A fogyatékossgal élő személyek akkor tudnak részt venni képzéseken, ha valamilyen pályázat, támogatás biztosítja a részvételt					
01. igen, teljes mértékben	02. többnyire igen	03. inkább igen	04. inkább nem	05. többnyire nem	06. egyáltalán nem	Összes válasz
86	136	58	13	5	9	n=307
28%	44,3%	18,9%	4,2%	1,6%	2,9%	100%
Állítás	04. A felnőttkori tanulás nagymértékben képes hozzájárulni a munkavállalási esélyek növeléséhez.					
01. igen, teljes mértékben	02. többnyire igen	03. inkább igen	04. inkább nem	05. többnyire nem	06. egyáltalán nem	Összes válasz
160	109	31	3	2	2	n=307
52,1%	35,5%	10,1%	1%	0,7%	0,7%	100%
Állítás	05. A fogyatékossgal élő felnőtteket rendszeresen éri hátrányos megkülönböztetés, diszkrimináció a felnőttképzés területén					
01. igen, teljes mértékben	02. többnyire igen	03. inkább igen	04. inkább nem	05. többnyire nem	06. egyáltalán nem	Összes válasz
22	54	85	85	48	10	n=304
7,2%	17,8%	28%	28%	15,8%	3,3%	100%
Állítás	06. A fogyatékossgal élő felnőttek többsége elsősorban a képzésekhez történő akadálymentes hozzáférés hiányában nem vesz részt a felnőttképzésben.					
01. igen, teljes mértékben	02. többnyire igen	03. inkább igen	04. inkább nem	05. többnyire nem	06. egyáltalán nem	Összes válasz
20	64	89	76	36	14	n=299
6,7%	21,4%	29,8%	25,4%	12%	4,7%	100%

Állítás	07. Az oktatásszervezőknek, az oktatóknak, a vizsgáztatóknak problémát okoz a speciális igényekre való reagálás					
01. igen, teljes mértékben	02. többnyire igen	03. inkább igen	04. inkább nem	05. többnyire nem	06. egyáltalán nem	Összes válasz
33	99	101	35	26	10	n=304
10,9%	32,6%	33,2%	11,5%	8,6%	3,3%	100%
Állítás	08. A fogyatékossgal élő felnőttek szívesen tanulnának, de nem létezik egy olyan egész életen át tartó tanulásukat támogató tanulási rendszer, amely segítené eligazodásukat, karriermenedzsmentjüket.					
01. igen, teljes mértékben	02. többnyire igen	03. inkább igen	04. inkább nem	05. többnyire nem	06. egyáltalán nem	Összes válasz
56	101	81	33	19	6	n=296
18,9%	34,1%	27,4%	11,1%	6,4%	2%	100%
Állítás	09. Ha a fogyatékossgal élő felnőtt tanulni szeretne, akkor számos speciális feltételre kell odafigyelni az oktatási intézményeknek.					
01. igen, teljes mértékben	02. többnyire igen	03. inkább igen	04. inkább nem	05. többnyire nem	06. egyáltalán nem	Összes válasz
125	105	66	6	3	1	n=306
40,8%	34,3%	21,6%	2%	1%	0,3%	100%
Állítás	10. A fogyatékossgal élő felnőttek részvétele a képzéseken teljesen természetes kell, hogy legyen.					
01. igen, teljes mértékben	02. többnyire igen	03. inkább igen	04. inkább nem	05. többnyire nem	06. egyáltalán nem	Összes válasz
176	79	43	8	0	1	n=307
57,3%	25,7%	14%	2,6%	0%	0,3%	100%
Állítás	11. A felnőttképzési intézményeknek kötelessége biztosítani az akadálymentes hozzáférést képzéseikhez.					
01. igen, teljes mértékben	02. többnyire igen	03. inkább igen	04. inkább nem	05. többnyire nem	06. egyáltalán nem	Összes válasz
131	71	71	10	9	13	n=305
43%	23,3%	23,3%	3,3%	3%	4,3%	100%

Forrás: saját kutatás, 2019

A kérdőív utolsó kérdése egy nyitott kérdés volt, mely lehetőséget teremtett arra, hogy a szakértők szabadon is beszámoljanak tapasztalataikról és megfogalmazzák fogyatékossgal élő felnőttek egész életen át tartó tanulását érintő javaslatait. Itt volt lehetőségük arra, hogy bármilyen további információt megosszanak velem, melyre a kérdőív kérdései nem tértek ki. A 314 fő 28,3%-a válaszolt

(89 fő). Kiváló, tartalmas válaszokat fogalmaztak meg a szakértők, a legtöbb esetben egyértelműen érezhető a fejlesztésre irányuló törekvés és a szakmai felelősség a kérdéssel kapcsolatban:

„Véleményem szerint a fogyatékossgal élők tanulási feltételeit komoly anyagi ráfordítás után tudja egy képző intézmény biztosítani. Pályázatok kellenének erre irányítva, hogy az alapfeltételeket meg tudják teremteni. Ha már ezek megvannak szerintem hajlandóbbak lennének olyan képzési programokat megvalósítani, amelyben szerepel a lehetőség a fogyatékkal élőknek is. Az sem könnyíti meg a képzők, oktatók, vizsgáztatók dolgát, hogy ugyan azon kategóriájú fogyatékossgal nagyon eltérő szintű lehet. Erre nehéz felkészülni. Inkább azt választják, hogy nem adnak esélyt a részvételre, mert ha ellenőrzik őket könnyen találhatnak valamilyen hibát.”

„Az irányító hatóságokat egyáltalán nem érdeklik a fogyatékosok. Többször neki futottunk, de lepattantunk mindig a közöny miatt.”

„Kb. 17 éve sikerült olyan projektben dolgoznom, ahol három informatikai oktatótermet alakítottunk ki fogyatékossgal élők részére (süketek, vakok és gyengénlátók, valamint mozgáskorlátozottak), és oktattuk is őket. Pályázatból finanszírozott átalakítás volt. Oktatók és a szervezők is autodidakta módon, sok utánajárással, kutakodással alakítottuk ki a termeket, az oktatás módszertanát és a tananyagot. Hihetetlenül nagy élmény volt együtt dolgozni a fogyatékossgal élőkkel. Sokat tanultunk kitartásból, küzdeni akarásból, emberségből, azonban rendkívül szomorú tapasztalataink is voltak, amikor külső együttműködésben kellett segítséget kérnünk. Pl. megdöbbentő volt, hogy egy megyei jogú városban egyetlen olyan közjegyzőt sem találtunk, aki a 14 fős vak és gyengénlátó csoporthoz hajlandó lett volna egy órára eljönni a város szélén lévő képzési helyszínre, hogy a felnőttképzési szerződésük aláírását ellenjegyezze.”

„Fogyatékos felnőttek képzése jelentős többletterhet jelent a képzők számára (speciális képzettségű, magasabb fizetés-igényű oktatók felkutatása és bevonása, speciális eszközök biztosítása, érzékenyebb és ezért nagyobb figyelmet, folyamatos odafigyelést igénylő résztvevők, szervezési problémák, stb.). Egy profitorientált oktató-vállalkozás értelemeszerűen igyekszik elkerülni az ezzel járó anyagi és egyéb terheket, amennyiben ehhez nem kap megfelelő kompenzációt külső forrásból.”

„Jó lenne, ha a feltételek biztosításához az állam támogatást adna az isk. rendszeren kívüli felnőttképzési intézményeknek. Emellett szükség lenne a normatív támogatás újbóli alkalmazására, igazságosabb, életszerűbb feltételekkel.”

„A valódi info-kommunikáció és fizikai akadálymentesítés igen ritka. Gyakori a mondvacsinált és/vagy pályázati többletpontért vállalt és jobbra hasznavehetetlen látszat-megoldás. Az ismeret és érzékenyítés hiánya a legfőbb ok - tapasztalatom szerint.”

„Ki kell alakítani egy sokkal jobb felnőttképzési rendszert, ezen belül a fogyatékossgal élők tanulását segítő támogatási rendszert. Társadalmi vitára van szükség és a vita alapján valószínűen változtatásra. A jelenlegi oktatási kormányzatnak ezt fel kellene ismernie.”

„A kötelező továbbképzés részeként kellene sérülésspecifikus ismereteket adni.”

A kutatás legfontosabb eredményei

- A válaszadó szakértők 26%-a (82 fő) vett részt olyan továbbképzésen, mely célja a fogyatékossgal élő személyek különböző csoportjainak megismerése és az egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges specifikus ismeretek megszerzése (n=313) A 231 nemmel válaszoló személy 77,9%-a szívesen venne részt ilyen tartalmú továbbképzésen. (n=231)
- A válaszadó szakértők 81%-a (252 fő) jelölte, hogy a kötelező továbbképzések nem tartalmaztak fogyatékossg-specifikus ismereteket. (n=313)
- A válaszadó szakértők 90,7%-a (284 fő) szükségesnek érzi, hogy biztosítva legyen egy olyan továbbképzés, mely segítő információval látja el a felnőttképzési szakértőket és programszakértőket annak érdekében, hogy támogatni tudják a képző intézményeket az egyenlő esélyű hozzáférés biztosításának megteremtésében. (n=313)
- A válaszadó szakértők 39,9%-a (125 fő) egyértelmű, hogy a felnőttképzés jelenlegi törvényi szabályozása kit tekint fogyatékossgal élő személynek, azonban 13,1% (41 fő) számára nem, 47% (147 fő) számára csupán részben. (n=313)
- A válaszadó szakértők 14,7%-a (46 fő) működött közre szakértőként már olyan képzés esetén, amelynek célcsoportja kifejezetten a fogyatékossgal élő személyek voltak.
- A kérdésekre adott válaszok alapján láthatjuk, hogy a felnőttképzési szakértők és felnőttképzési programszakértők számára ismertek a 393/2013. (XI.12.) Korm. rendelet 2. mellékletében felsorolt tárgyi eszközök és azok funkciói (87,3%). a szakértők szerint ugyanez igaz az iskolarendszeren kívüli felnőttképzési intézmények munkatársaira vonatkozóan is (71,8%), azonban 76,7%-uk úgy gondolja, hogy a rendeletben felsorolt eszközök biztosítása nehézséget okoz.
- A válaszadó szakértők 36,1%-a (113 fő) már az első, a 2001. évi CI. felnőttképzési törvény szerinti szakértői rendszerben is dolgozott (n=313).
- A válaszadó szakértők 56,5%-a (177 fő) nem tudja megítélni, hogy a fogyatékossgal élő személyek egyenlő esélyű részvételére vonatkozóan a korábbi (2001. évi CI. tv., 24/2004. (VI. 22.) FMM rendelet) vagy a jelenlegi szabályozást (2013. évi LXXVII. tv., 393/2013. (XI. 12.) Korm. rendelet.) tartják-e hatékonyabbnak.
- A válaszadó szakértők 25,6%-a (80 fő) találkozott már olyan kérdésekkel az iskolarendszeren kívüli felnőttképzési intézmények munkatársai részéről, melyek a fogyatékossgal élő felnőttek egyenlő esélyű részvételét érintik 59,7%-uk (187 fő) még nem (n=313). Ezen intézmények csupán 22,5%-a jelezte, hogy nehézséget jelentett ezek megválaszolása (n=80). A 276 fő – aki pedig még nem találkozott még ilyen kérdésekkel a felnőttképzési intézmények részéről – 53,6%-a úgy érzi, hogy nem okozna nehézséget, 46,4%-nak azonban igen.
- A válaszadó szakértők 36,1%-nak (108 fő) nem egyértelműek a felnőttképzési normatív támogatás igénybevételeinek feltételei. (n=313)
- A válaszadó szakértők 97,7%-a úgy véli, hogy a felnőttkori tanulás nagymértékben képes hozzájárulni a munkavállalási esélyek növeléséhez (n=307).
- A válaszadó szakértők 53%-a úgy gondolja, hogy a fogyatékossgal élő felnőtteket rendszeresen éri hátrányos megkülönböztetés, diszkrimináció a felnőttképzés területén (n=304).

- A válaszadó felnőttképzési szakértők 57,9%-a szerint a fogyatékossgal élő felnőttek többsége elsősorban a képzésekhez történő akadálymentes hozzáférés hiányában nem vesz részt a felnőttképzésben. (n=299)
- A válaszadó felnőttképzési szakértők 96,7%-a szerint, ha a fogyatékossgal élő felnőttek tanulni szeretnének, akkor számos speciális feltételre kell odafigyelni az oktatási intézményeknek. (n=306)
- A válaszadó felnőttképzési szakértők 97%-a úgy véli, hogy a fogyatékossgal élő felnőttek részvétele a képzéseken teljesen természetes kell, hogy legyen. (n=307)
- A válaszadó felnőttképzési szakértők 91,2%-a egyetért azzal az állítással, hogy a fogyatékossgal élő személyek akkor tudnak részt venni képzéseken, ha valamilyen pályázat, támogatás biztosítja a részvételt (n=307).
- A válaszadó felnőttképzési szakértők 94,5%-a egyetért azzal az állítással, hogy az iskolarendszeren kívüli felnőttképzési intézményrendszernek fontos szerepet kell vállalni a fogyatékossgal élő és megváltozott munkaképességű személyek sikeres társadalmi (re)integrációjának érdekében. (n=308)
- A válaszadó felnőttképzési szakértők 94,5%-a egyetért azzal az állítással, hogy felnőttképzésben dolgozók számára szükséges volna olyan továbbképzés biztosítása, melyben információkat kapnak arról, hogyan tudják biztosítani az egyenlő esélyű hozzáférést a fogyatékossgal élő felnőttek számára. (n=309)
- A válaszadó szakértők (n=305) 89,6%-a szerint a felnőttképzési intézményeknek kötelessége biztosítani az akadálymentes hozzáférést képzéseikhez.
- A válaszadó szakértők (n=304) 76,7%-a szerint az az oktatásszervezőknek, az oktatóknak, a vizsgáztatóknak problémát okoz a speciális igényekre való reagálás a 28. kérdésben szereplő Likert skálára adott válaszok alapján. A hipotézis igazolása kapcsán a 18. kérdésre adott válaszok is jelzésértékűek. A válaszadó szakértők 70,9%-a szerint (222 fő) a fogyatékossgal élő felnőttek részvételéből fakadó esetleges speciális feltételek nehézséget jelentenek a vizsgáztatóknak n=313). Azt, hogy az oktatók számára ez nehézséget jelent a válaszadók 66,1%-a jelölte (207 fő), azt pedig, hogy a vizsgáztatóknak 57,8%-a (181 fő). (n=313)

A kutatás alapján megfogalmazott következtetések

A rész-kutatás lehetőséget adott arra, hogy a fogyatékossgal élő felnőttek képzésével kapcsolatban további olyan adatokhoz jussak hozzá, mely segíti a kutatási probléma további aspektusainak megismerését. A kutatás eredményei alapján mindenképpen visszaigazolást nyert, hogy hiba lett volna nem bevonni a felnőttképzési szakértőket és a felnőttképzési programszakértőket. A válaszadásban együttműködő szakértők 28,3%-a nyitott kérdésre adott válaszként megfogalmazta a fejlesztésre vonatkozó javaslatait, mely véleményem szerint egyértelműek mutatja az együttműködésük magas fokát is, melyet ezúton is tisztelettel köszönök.

Felhasznált szakirodalom

-
- 393/2013. (XI. 12.) Korm. rendelet a felnőttképzési tevékenység folytatásához szükséges engedélyezési eljárásra és követelményrendszerre, a felnőttképzést folytató intézmények nyilvántartásának vezetésére, valamint a felnőttképzést folytató intézmények ellenőrzésére vonatkozó részletes szabályokról
 - 14/2014. (III. 31.) NGM rendelet a felnőttképzési szakértői és a felnőttképzési programszakértői tevékenység folytatásának részletes szabályairól
 - 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
 - 141/2000. (VIII. 9.) Korm. rendelet a súlyos fogyatékoság minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékosági támogatás folyósításának szabályairól 2013. évi LXXVII. törvény a felnőttképzésről
 - 123/2007. (V. 31.) Korm. rendelet a felnőttképzési normatív támogatás részletes szabályairól
 - 24/2004. (VI. 22.) FMM rendelet az akkreditációs eljárás és követelményrendszer részletes szabályairól
 - 2001. évi CI. törvény a felnőttképzésről
 - Hangya Dóra (2016): „Esély(egyenlőség) - részvétel – lehetőség” Fogyatékosággal élő személyek munkaerő-piaci (re)integrációjának aktuális kérdései a felnőttképzés területén, kutatási jelentés, KJM Alapítvány Budapest
 - Hangya Dóra (2017): Fogyatékosággal élő személyek munkaerő-piaci (re)integrációjának aktuális kérdései a felnőttképzés területén II. In: Neveléstudomány: OKTATÁS KUTATÁS INNOVÁCIÓ 1 pp. 22-36., 15 p.
 - Rettegi Zsolt-Löffler Marianne-Tasnádi Ágnes (2010): Segédlet a Felnőttképzési Akkreditációs Testülethez benyújtani kívánt képzési programok kidolgozásához, NSZFI, Budapest